

Yhdenvertainen koulu lapsen oikeutena

Esa Iivonen, vaikuttamistyön johtaja
Mannerheimin Lastensuojeluliitto

esa.iivonen@mll.fi www.mll.fi

Lapsen oikeuksien ajankohtaispäivä 20.11.2025
Teemana koulutuksen yhdenvertaisuus

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITTO

LAPSET ENSIN

Yhdenvertainen koulu jokaisen lapsen ja nuoren oikeutena

- Velvoite toteuttaa ja edistää yhdenvertaisuutta koulutuksessa koskee ensinnäkin valtiota, kun se päättää esimerkiksi koulutusta koskevasta lainsäädännöstä, resursseista, ohjauksesta, seurannasta ja arvioinnista.
- Yhdenvertaisuuden toteuttaminen ja edistäminen on koulutuksen järjestäjän, koulun ja sen henkilöstön oikeudellinen velvoite.
- Suomessa on perinteisesti panostettu koulutuksen yhdenvertaisuuteen ja tilanne onkin ollut kansainvälisesti vertaillen hyvä.
- Yhdenvertaisuuden toteutuminen on kuitenkin heikentynyt.
- Sosioekonominen tausta vaikuttaa aiempaa enemmän lasten ja nuorten koulutuspolkuun. Myös sukupuoli ja maahanmuuttotausta vaikuttavat merkittävästi oppimistuloksiin ja koulutuspolkuun.

**Jokaisella lapsella ja nuorella
on oikeus yhdenvertaiseen ja
tasa-arvoiseen kouluun**

Yhdenvertainen ja tasa-arvoinen koulu

- Yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja syrjimättömyyttä koskevilla säännöksillä on **keskeinen sija perus- ja ihmisoikeusjärjestelmässä**.
- **Oikeus koulutukseen** on turvattu perustuslaissa perusoikeutena ja useassa ihmisoikeussopimuksessa ihmisoikeutena.
- Keskeisiä ovat myös **yhdenvertaisuuslaki**, joka on yhdenvertaisuutta koskeva yleislaki sekä **tasa-arvolaki**, joka on sukupuolten tasa-arvoa koskeva yleislaki (laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta).

Yhdenvertainen koulu perusoikeutena, sivistykselliset oikeudet (perustuslain 16 §) 1/2

- Jokaisella on oikeus maksuttomaan perusopetukseen.
Oppivelvollisuudesta säädetään lailla.
- Julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle **yhtäläinen mahdollisuus** saada kykyjensä ja erityisten tarpeidensa mukaisesti **myös muuta kuin perusopetusta** sekä **kehittää itseään varattomuuden sitä estämättä**.
 - Säännös koskee muun muassa varhaiskasvatusta, toiseen asteen koulutusta, korkeakoulutusta ja vapaata sivistystyötä.
- **Tieteen, taiteen ja ylimmän opetuksen** vapaus on turvattu.

Yhdenvertainen koulu perusoikeutena, yhdenvertaisuus (perustuslain 6 §) 1/2

- Ihmiset ovat **yhdenvertaisia lain edessä**.
- **Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan** sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun **henkilöön liittyvän syyn perusteella**.
- **Lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä**, ja heidän tulee saada **vaikuttaa** itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti.
- **Sukupuolten tasa-arvoa** edistetään **yhteiskunnallisessa toiminnassa** sekä työelämässä, erityisesti palkkauksesta ja muista palvelussuhteen ehdoista määrättäessä, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään.

YK:n lapsen oikeuksien sopimus (LOS)

lapsen oikeus koulutukseen (28 artikla)

Oikeus koulutukseen sisältää muun muassa:

- perusopetuksen pakollisuuden ja maksuttomuuden
- toisen asteen koulutusmuotojen kehittämisen
- koulunkäynnin säännöllisyyden edistämisen ja koulunkäynnin keskeyttämisen vähentämisen
- vaatimuksen siitä, että koulussa tapahtuva kurinpito on lapsen ihmisarvon mukaista ja sopusoinnussa LOS:n kanssa

YK:n lapsen oikeuksien sopimus

lapsen koulutuksen päämäärät (29 artikla) 1/2

Lapsen koulutuksen päämäärät

- **lapsen persoonallisuuden, lahjojen sekä henkisten ja ruumiillisten valmiuksien mahdollisimman täysi kehittäminen**
- ihmisoikeuksien kunnioittamisen kehittäminen
- kunnioituksen edistäminen lapsen vanhempia, omaa sivistyksellistä identiteettiä, kieltä ja arvoja, lapsen asuin- ja synnyinmaan kansallisia arvoja sekä hänen omastaan poikkeavia kulttuureita kohtaan

YK:n lapsen oikeuksien sopimus

lapsen koulutuksen päämäärät (29 artikla) 2/2

Lapsen koulutuksen päämäärät, jatkoa

- lapsen valmistaminen vastuulliseen elämään vapaassa yhteiskunnassa ymmärryksen, rauhan, suvaitsevaisuuden, tasa-arvon ja kaikkien kansakuntien, etnisten, kansallisten ja uskonnollisten ryhmien sekä alkuperäiskansoihin kuuluvien henkilöiden välisen ystävyys hengessä
- kunnioituksen edistämiseen elinympäristöä kohtaan

Syrjimättömyys

YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen 2.1 artikla

Sopimusvaltiot kunnioittavat ja takaavat tässä yleissopimuksessa tunnustetut **oikeudet kaikille** niiden lainkäyttövallan alaisille **lapsille** ilman minkäänlaista lapsen, hänen vanhempiansa tai muun laillisen **huoltajansa** rotuun, ihonväriin, sukupuoleen, kieleen, uskontoon, poliittisiin tai muihin mielipiteisiin, kansalliseen, etniseen tai sosiaaliseen alkuperään, varallisuuteen, vammaisuuteen, syntyperään tai muuhun seikkaan **perustuvaa erottelua**.

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITTO

YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen yleisperiaatteet

YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen yleisperiaatteet ovat tärkeitä lapsen koulutuksellisten oikeuksien toteuttamisessa.

- **Syrjimättömyys** (2 artikla)
- **Lapsen edun ensisijaisuus** (3.1 artikla)
- **Lapsen oikeus** elämään, henkiinjäämiseen ja **kehittymiseen** (6 artikla)
- **Lapsen oikeus tulla kuulluksi ja lapsen näkemysten kunnioittaminen** (12 artikla)

Myös muut keskeiset lapsioikeudelliset periaatteet ovat tärkeitä koulutuksessa:

- Lapsen oikeus erityiseen **suojaan**, **perheyhteyden periaate** ja **oikeusturvan periaate**.

Lapsen oikeus syrjimättömyyteen (LOS 2 artikla) 1/2

- Lapsen oikeuksien komitea korostaa, että syrjimättömyys edellyttää, että pyritään **aktiivisesti tunnistamaan lapset ja lapsiryhmät, joiden oikeuksien toteuttaminen saattaa vaatia erityisiä toimenpiteitä.**
- Tarvitaan esimerkiksi **tiedonkeruuta** ja analysointia, jotta syrjintä voidaan tunnistaa.
- **Syrjintään puuttuminen voi edellyttää muutoksia lainsäädäntöön, hallintoon ja voimavarojen jakamiseen sekä koulutuksellisia toimenpiteitä asenteiden muuttamiseksi.**

Lapsen oikeus syrjimättömyyteen (LOS 2 artikla) 2/2

- Yhtäläiseen oikeuksiin pääsyyn liittyvän **syrjimättömyysperiaatteen soveltaminen ei tarkoita identtistä kohtelua.**
- On ryhdyttävä toimiin **syrjintään johtavien olosuhteiden poistamiseksi ja lievittämiseksi.**
- **Syrjinnän kieltö ei ole vain passiivinen velvollisuus, joka kieltää kaikenlaisen syrjinnän, vaan se myös edellyttää aktiivisia toimenpiteitä eriarvoisuuden korjaamiseksi.**

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen tavoitteista

- Varhaiskasvatustilain 3 §:n mukaan varhaiskasvatuksen tavoitteena on muun muassa tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja **koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista inklusiivisten periaatteiden mukaisesti sekä antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa.**
- Perusopetuslain 2.2 §:n opetuksen tulee **edistää** sivistystä ja **tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa** sekä oppilaiden edellytyksiä osallistua koulutukseen ja muutoin kehittää itseään elämänsä aikana. Lain 2.3 §:n mukaan opetuksen tavoitteena on lisäksi **turvata riittävä yhdenvertaisuus koulutuksessa koko maan alueella.**

Oppivelvollisuuden tavoitteista ja opiskelijaksi ottamisesta

- Oppivelvollisuuslain 1 §:n mukaan **oppivelvollisuuden tavoitteena** on muun muassa edistää **yhdenvertaisia mahdollisuuksia** kehittää itseään kykyjensä ja tarpeidensa mukaisesti sekä nostaa koulutus- ja osaamistasoa, **kaventaa oppimiseroja ja lisätä koulutuksellista yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa** ja lasten ja nuorten hyvinvointia.
- Perusopetuslain, lukiolain ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaan **oppilaaksi / opiskelijaksi ottamisessa on sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita.**

Syrjinnän kieltö (yhdenvertaisuuslain 8 §)

- **Ketään ei saa syrjiä** iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.
- Syrjintä on kielletty riippumatta siitä, perustuuko se henkilöä itseään vai jotakuta toista koskevaan tosiseikkaan tai oletukseen.
- **Välittömän ja välillisen syrjinnän lisäksi syrjintää on häirintä, kohtuullisten mukautusten epääminen sekä ohje tai käsky syrjiä.**

Välitön ja välillinen syrjintä (yhdenvertaisuuslain 10 ja 13 §)

- **Välitön syrjintä:** Syrjintä on välitöntä, jos jotakuta kohdellaan **henkilöön liittyvän syyn perusteella epäsuotuisammin** kuin jotakuta muuta on kohdeltu, kohdellaan tai kohdeltaisiin **vertailukelpoisessa tilanteessa**.
- **Välillinen syrjintä:** Syrjintä on välillistä, jos **näennäisesti yhdenvertainen sääntö, peruste tai käytäntö saattaa jonkun muita epäedullisempaan asemaan henkilöön liittyvän syyn perusteella**, paitsi jos säännöllä, perusteella tai käytännöllä on hyväksyttävä tavoite ja tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot ovat asianmukaisia ja tarpeellisia.

Erilaisen kohtelun oikeuttamisperusteet (yhdenvertaisuuslain 11 §)

- Erilainen kohtelu ei ole syrjintää, jos kohtelu perustuu lakiin ja sillä muutoin on hyväksyttävä tavoite ja keinot tavoitteen saavuttamiseksi ovat oikeasuhtaisia.
- Erilainen kohtelu on kuitenkin oikeutettua siinäkin tapauksessa, että kohtelun oikeuttamisperusteista ei ole säädetty, **jos kohtelulla on perus- ja ihmisoikeuksien kannalta hyväksyttävä tavoite ja keinot tavoitteen saavuttamiseksi ovat oikeasuhtaisia.**
- Tätä säännöstä ei kuitenkaan sovelleta, kun kyse on muun muassa
 - 1) julkisen vallan käytöstä tai julkisen hallintotehtävän hoidosta
 - 3) koulutuksen, mukaan lukien erikoistumis- ja uudelleen koulutuksen, tai ammatillisen ohjauksen saamisesta
 - 5) erilaisesta kohtelusta etnisen alkuperän perusteella.

Positiivinen erityiskohtelu ja kohtuulliset mukautukset

(yhdenvertaisuuslain 9 ja 15 §)

- **Positiivinen erityiskohtelu:** Sellainen oikeasuhtainen erilainen kohtelu, jonka tarkoituksena on tosiasiallisen yhdenvertaisuuden edistäminen taikka syrjinnästä johtuvien haittojen ehkäiseminen tai poistaminen, ei ole syrjintää.
- **Kohtuulliset mukautukset vammaisten ihmisten yhdenvertaisuuden toteuttamiseksi:** Viranomaisen, koulutuksen järjestäjän, työnantajan sekä tavaroiden tai palvelujen tarjoajan on **tehtävä** asianmukaiset ja kulloisessakin tilanteessa tarvittavat kohtuulliset mukautukset, jotta vammainen henkilö voi yhdenvertaisesti muiden kanssa käyttää viranomaisen palveluita sekä saada koulutusta, työtä ja yleisesti tarjolla olevia tavaroita ja palveluita samoin kuin suoriutua työtehtävistä ja edetä työuralla.

Koulutuksen järjestäjän ja oppilaitoksen velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta (yhdenvertaisuuslain 6 §) 1/2

- Koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on arvioitava, miten sen toiminta **vaikuttaa eri väestöryhmiin** ja miten **yhdenvertaisuus** muutoin **toteutuu** sen toiminnassa, ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin **yhdenvertaisuuden** toteutumisen edistämiseksi.
- Edistämistoimenpiteiden on oltava oppilaitoksen toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet huomioon ottaen **tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia**.

Koulutuksen järjestäjän ja oppilaitoksen velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta (yhdenvertaisuuslain 6 §) 2/2

- Koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on **suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi**.
- Koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on varattava oppilaille ja heidän huoltajilleen sekä opiskelijoille tai heidän edustajilleen **mahdollisuus tulla kuulluiksi edistämistoimenpiteistä**.
- *Ks. yhdenvertaisuuslain 6 a §: Velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta varhaiskasvatuksessa*

Tasa-arvon toteuttaminen ja edistäminen (tasa-arvolain 1 ja 4 §)

- **Tasa-arvolain tarkoituksena on estää sukupuoleen perustuva syrjintä ja edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa** sekä tässä tarkoituksessa parantaa naisten asemaa erityisesti työelämässä. Lain tarkoituksena on myös estää **sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä**.
- **Viranomaisen velvollisuus edistää tasa-arvoa:** Viranomaisten tulee kaikessa toiminnassaan **edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti** sekä luoda ja vakiinnuttaa sellaiset hallinto- ja toimintatavat, joilla varmistetaan naisten ja miesten tasa-arvon edistäminen asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa.
- Erityisesti tulee muuttaa niitä olosuhteita, jotka estävät tasa-arvon toteutumista.

Syrjinnän kieltö (tasa-arvolain 7 §)

- **Välitön ja välillinen syrjintä sukupuolen perusteella on kielletty.**
- ***Välittömällä sukupuoleen perustuvalla syrjinnällä*** tarkoitetaan: 1) naisten ja miesten asettamista eri asemaan sukupuolen perusteella, 2) eri asemaan asettamista raskaudesta tai synnytyksestä johtuvasta syystä sekä 3) eri asemaan asettamista sukupuoli-identiteetin tai sukupuolen ilmaisun perusteella.
- ***Välillisellä sukupuoleen perustuvalla syrjinnällä*** tarkoitetaan: 1) eri asemaan asettamista sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun nähden neutraalilta vaikuttavan säännöksen, perusteen tai käytännön nojalla, jos menettelyn vaikutuksesta henkilöt voivat tosiasiallisesti joutua epäedulliseen asemaan sukupuolen perusteella sekä 2) eri asemaan asettamista vanhemmuuden tai perheenhuoltovelvollisuuden perusteella.

Syrjinnän kieltö (tasa-arvolain 7 §)

- Edellä 3 momentissa tarkoitettu menettely ei kuitenkaan ole syrjintää, jos sillä pyritään hyväksyttävään tavoitteeseen ja valittuja keinoja on pidettävä aiheellisina ja tarpeellisina tähän tavoitteeseen nähden.
- Syrjintä on kielletty riippumatta siitä, perustuuko se henkilöä itseään vai jotakuta toista koskevaan tosiseikkaan tai oletukseen.
- **Seksuaalista häirintää ja häirintää sukupuolen perusteella** samoin kuin käskyä tai ohjetta harjoittaa sukupuoleen perustuvaa syrjintää on pidettävä tässä laissa tarkoitettuna syrjintänä.
- ***Seksuaalisella häirinnällä*** tarkoitetaan sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä, jolla tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan henkilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta erityisesti luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri.

Syrjinnän kieltö (tasa-arvolain 7 §)

- **Sukupuoleen perustuvalla häirinnällä** tarkoitetaan henkilön sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvää ei-toivottua käytöstä, joka ei ole luonteeltaan seksuaalista ja jolla tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan tämän henkistä tai fyysistä koskemattomuutta ja jolla luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri.

Sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvan syrjinnän ennaltaehkäisy (6c §):

- Viranomaisten, koulutuksen järjestäjien ja muiden koulutusta tai opetusta järjestävien yhteisöjen, varhaiskasvatuksen järjestäjien ja palveluntuottajien sekä työnantajien tulee ennaltaehkäistä sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti. Velvoite tulee ottaa huomioon oppilaitoksen, varhaiskasvatuksen ja työnantajan tasa-arvosuunnitelmia valmisteltaessa ja tasa-arvoa edistävistä toimenpiteistä päätettäessä.

Tasa-arvon toteuttaminen koulutuksessa, opetuksessa ja varhaiskasvatuksessa (tasa-arvolain 5 §)

- **Viranomaisten ja koulutuksen järjestäjien** sekä muiden koulutusta tai opetusta järjestävien yhteisöjen on huolehdittava siitä, että **tyttöillä ja pojilla sekä naisilla ja miehillä on samat mahdollisuudet koulutukseen** ja ammatilliseen kehitykseen sekä että opetus, tutkimus ja oppiaineisto tukevat tämän lain tarkoituksen toteutumista.
- **Varhaiskasvatuksen järjestäjien ja palveluntuottajien** on huolehdittava siitä, että tyttöillä ja pojilla on samat mahdollisuudet varhaiskasvatukseen ja että varhaiskasvatus tukee tämän lain tarkoituksen toteutumista.
- **Tasa-arvoa edistetään** koulutuksessa, opetuksessa ja varhaiskasvatuksessa **lasten ikä ja kehitys huomioon ottaen**.

Toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi oppilaitoksissa

(tasa-arvolain 5a §)

- **Koulutuksen järjestäjä vastaa** siitä, että vuosittain / enintään kolmeksi vuodeksi kerralla **laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden tai opiskelijoiden kanssa**. Suunnitelma voidaan sisällyttää osaksi opetussuunnitelmaa tai muuta oppilaitoksen suunnitelmaa.
- **Tasa-arvosuunnitelman tulee sisältää:** 1) selvitys oppilaitoksen tasa-arvotilanteesta, 2) tarvittavat toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi sekä 3) arvio aikaisempaan tasa-arvosuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista.
- **Erityistä huomiota** tulee kiinnittää oppilas- tai opiskelijavalintoihin, opetuksen järjestämiseen, oppimiseroihin ja opintosuoritusten arviointiin sekä seksuaalisen häirinnän ja sukupuoleen perustuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen.
- *Ks. tasa-arvolain 5b §: Toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi **varhaiskasvatuksessa***

Koulutuksellisen yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon haasteita

Koulutuksellisen yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon haasteita 1/2

- **Koulutuksen periytyminen** on Suomessa ollut aikaisemmin vähäisempää moniin muihin maihin verrattuna, mutta noussut viime vuosina korkeammalle tasolle. **Sosioekonomisen taustan** vaikutus lasten ja nuorten oppimistuloksiin ja koulutuspolkuun on voimistunut.
- **Oppimistuloksissa ja koulutusasenteissa** on havaittavissa selvä lasku ja eriytyminen.
- Oppimistulokset ja koulutuspolut ovat **sukupuolittain eriytynyttä**. Suomessa tyttöjen ja poikien osaamisen ero lukutaidossa on PISA-tutkimuksen mukaan OECD-maiden suurin. Osaamiserot syntyvät perusopetuksen aikana.

Koulutuksellisen yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon haasteita 2/2

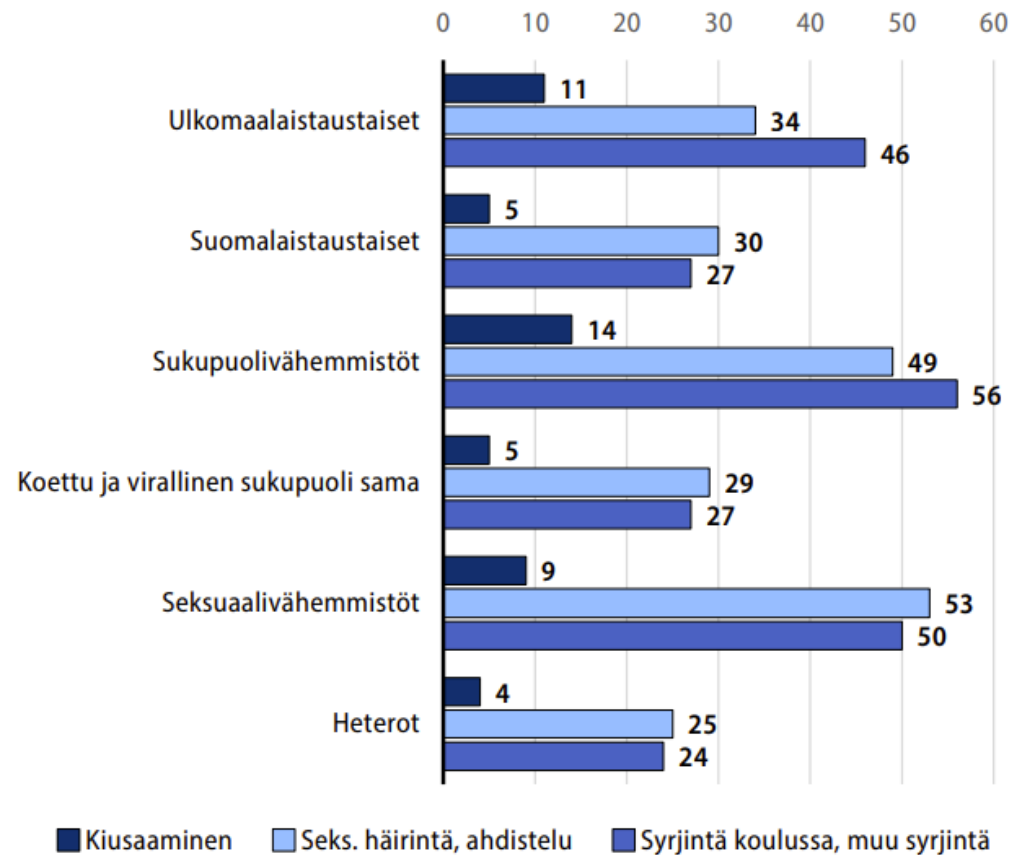
- **Maahanmuuttotaustaisten** lasten heikompi koulumenestys matematiikan PISA-kokeissa vastaa kahta vuotta verrattuna kantasuomalaisien lasten koetuloksiin. Ero on yksi OECD-maiden suurimpia.
- **Vanhempien sosioekonominen asema** on vahvasti yhteydessä myös nuorten toisen asteen koulutusvalintoihin sekä korkeakoulutukseen valikoitumiseen.
- **Vaihtelevat arviointikäytännöt** vaikuttavat jatko-opiskelumahdollisuuksiin.
- **Lapsiperheköyhyyden kasvu ja muu eriarvoistumiskehitys** vaikuttavat myös koulutuksellisen yhdenvertaisuuden toteutumiseen.
- **Heikommassa asemassa olevien ja vähemmistöryhmiin kuuluvien lasten ja nuorten syrjintä.**

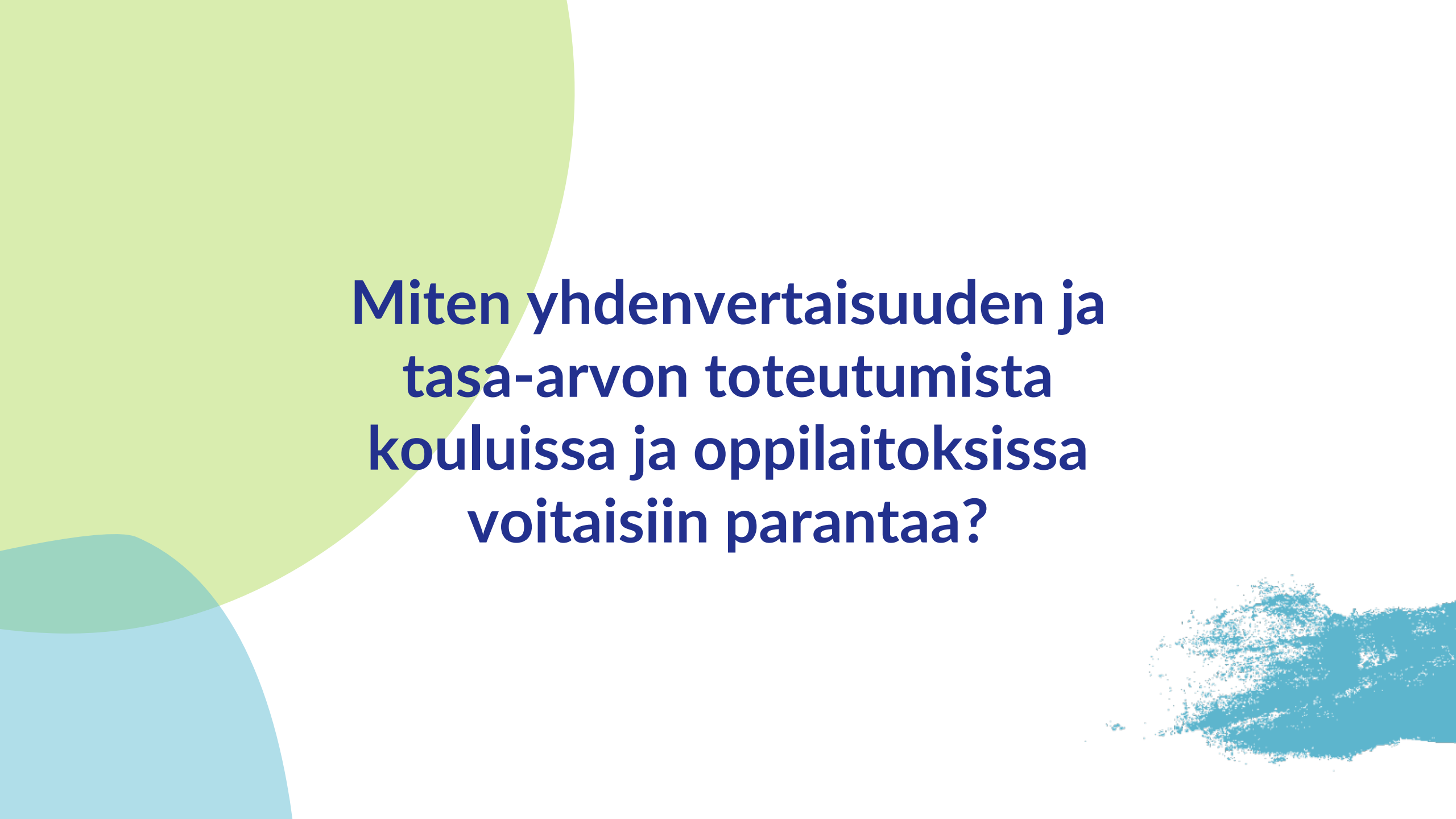
Sukupuoli- ja seksuaali- vähemmistöihin kuuluvien sekä ulkomaalaistaustaisten nuorten syrjintäkokemukset yleisiä

Syrjintä Suomessa 2020-2023 –
Tietoraportti. Oikeusministeriö 2024

Taulukon lähde Kouluterveyskysely
2021, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Kuvio 8. Kiusaamista vähintään kerran viikossa, häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana tai yleensä syrjintää koulussa tai vapaa-aikana kokeneiden osuudet eri perusopetuksen viimeisillä luokilla olevien keskuudessa erilaisissa vähemmistö- ja enemmistöryhmissä.

**Miten yhdenvertaisuuden ja
tasa-arvon toteutumista
kouluissa ja oppilaitoksissa
voitaisiin parantaa?**

Mitä pitäisi tehdä, jotta yhdenvertaisuus ja tasa-arvo toteutuisivat paremmin koulutuksessa?

1/2

- **Perus- ja ihmisoikeuksien johdonmukainen toteuttaminen:** sitoutuminen yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseen sekä koulutuksellisten oikeuksien toteuttamiseen: valtion taso, kuntataso, oppilaitostaso, opettajataso
- **Vahva koulutukseen investoiminen.** Oppilaiden ja opiskelijoiden **tuen tarpeet** ovat kasvaneet. Niihin ei voida vastata riittävällä tavalla ilman lisäresursseja.
- **Oppimisen tuen riittävän resursoinnin lisäksi on varmistettava hyvinvoinnin tuen riittävä resursointi** opiskeluhuollossa ja sosiaali- ja terveystaloudissa, opiskelukyvyn turvaaminen
- **Tietoon perustuvan päätöksenteon** varmistaminen **tutkimustiedon hyödyntämisellä** sekä laadukkaalla lapsiin ja nuoriin kohdistuvien **vaikutusten arvioinnilla**, erityinen huomio yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumiseen ja edistämiseen

Mitä pitäisi tehdä, jotta yhdenvertaisuus ja tasa-arvo toteutuisivat paremmin koulutuksessa?

2/2

- Lasten ja nuorten kuuleminen ja kerätyn tiedon hyödyntäminen päätöksenteossa kaikilla tasoilla: **Varmistetaan, että myös haavoittuvassa asemassa olevilta ja vähemmistöryhmiin kuuluvilta oppilailta / opiskelijoilta kerätään tietoa.**
- Oppilaitosten henkilöstön osaamisen vahvistaminen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoasioissa sekä lasten ja nuorten oikeuskasvatuksen vahvistaminen oppilaitoksissa
- Varmistetaan **yhdenvertaiset arviointikäytännöt** koulutuksessa.
- **Syrjinnän, kiusaamisen, häirinnän ja muun väkivallan sekä yksinäisyyden ja ulkopuolisuuden ehkäiseminen** sekä niihin puuttuminen systemaattisesti
- **Kattava hyvinvointipolitiikka tukee yhdenvertaista ja tasa-arvoista koulua:** Yhteiskunnan rakenteet ja muut politiikkalohkot vaikuttavat olennaisella tavalla koulutuksen yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoon.

